

Hvem skal få bruke psykologiske tester?

Torleiv Odland

På vegne av kollegaer og venner

Det er nå utarbeidet retningslinjer for vurdering av kompetanse til selvstendig bruk av tester, som for eksempel Wechsler-batteriene. Det er her aktuelt å vurdere hvilke opplæringsprogrammer som gir tilsvarende kompetanse som psykologenes.

Utvalget som står bak består av leder for Psykologforeningens testpolitiske utvalg Kjetil Sundet, representant for Nasjonalt råd for psykologutdanning, Hilmar Nordvik og to representanter fra Utdanningsvitenskapelig Fakultet (UiO) Turid Lyngstad og Asbjørn Birkemo. Sekretær har vært Psykologforeningens Torleiv Odland.

Kompetanse til selvstendig bruk av psykologiske tester må vurderes ut fra flere nivåer av kompetanse. Når det gjelder kompetansenivå benyttes formuleringen *psykolog eller tilsvarende*, det vil si kompetansen den selvstendig arbeidende psykolog innehar. Vi skiller dette fra psykolog under opplæring som trenger informasjon, øvelse og veiledning for å utføre sine utredninger på *faglig forsvarlig* nivå. Disse nivåskillene finner vi i lovgivningen om helsepersonell, psykologenes fagetiske retningslinjer og internasjonale retningslinjer for testbruk (ITC-guidelines).

Det er tre såkalte «kriterieområder» i utdannings- og opplæringsprogrammer som gir kompetanse i testbruk innenfor Wechslerbatterienes nivå:

Kriterieområde 1 består av generelle og grunnleggende temaer som kognitiv psykologi, utviklingspsykologi, differensialpsykologi, personlighetspsykologi, affekt- og motivasjonspsykologi, psykometri og statistikk.

Kriterieområde 2 består av temaer med tilknytning til arbeidet i møte med klienter, som intervjueteknikk, klinisk intervju, utredningsrelasjonens dynamikk, observasjon, etablering av kontakt, bevisstgjøring av kontekstuelle forhold og begrensninger knyttet til klientens situasjon som for eksempel språkferdighet, kulturell bakgrunn, handikap, motivasjon og konsekvenser av forhold til oppdragsgiver for utredningsrelasjonen.

Kriterieområde 3 består av den konkrete opplæringen i bruk av metodene; metodenes forutsetning, styrke, begrensninger, svakheter og historie, disse forholds relevans for den enkelte klient, og veiledning for praktisk bruk, tolkning og rapportering.

Kompetanse som psykolog eller tilsvarende betyr å ha fullstendig universitetsutdanning som inkluderer de nevnte nivåer. Kriteriet er altså universitetsutdanninger på minimum masternivå og som inkluderer kriterie-område 1, 2 og 3.

Det kreves *full dekning på alle tre kriterieområdene* for å bli godkjent som psykolog eller tilsvarende. Det vil ikke være nok med grunntemaene alene eller metodeopplæringen alene. Slike dekkende programmer finner vi innenfor noen av mastergradsprogrammene ved Pedagogisk fakultet i Oslo. Dagens embetsstudium i psykologi (cand.psychol.) dekker standardkravene til undervisning innen kriterieområdene 1 til 3.

Følgende studier ved det Utdanningsvitenskapelige fakultet (ved UiO) anses å tilfredstille kriterieområdene 1 til 3: masterprogrammet i spesialpedagogikk og masterprogrammet i pedagogikk med studieretning pedagogisk-psykologisk rådgivning. Derimot tilfredsstiller ikke masterprogrammene i pedagogikk med studieretning didaktikk og organisasjonslæring i allmennpedagogikk kravene.

Av eldre studier tilfredsstiller også cand.ed. og cand.paed.-studiet med fordypning i pedagogisk-psykologisk rådgivning, og cand.paed.spes.-studiet disse kravene.

Søknad fra andre enn psykologer – da spesielt opplæringsprogrammene – om å bli vurdert med hensyn til å tilfredsstillere *psykolog eller tilsvarende*, sendes til TKVU, adresse Norsk Psykologforening.